

Uvod

Zdravila so nepogrešljiva pri zdravljenju številnih bolezni. Izboljšajo preživetje in zmanjšujejo pogostnost resnih zapletov pri kroničnih boleznih, omogočajo zdravljenje hudih okužb in drugih nujnih stanj, izboljšujejo kakovost življenja in omogočajo hitrejšo vrnitev v delovno okolje. S to zloženko bi vas želeli seznaniti s pravicami, ki so vam zagotovljene na področju zdravil v okviru obveznega zdravstvenega zavarovanja. Prav tako bi vas želeli seznaniti s temeljnimi načeli dobrega sodelovanja, da bo zdravljenje z zdravili uspešno.

Zdravila na zeleni recept

Kdo vam sme predpisati zdravila na zeleni recept?

Le vaš izbrani osebni zdravnik in napotni zdravnik (specialist), ki ga je osebni zdravnik za predpisovanje zdravil pooblastil z napotnico, izjemoma pa tudi zdravnik, ki nadomešča vašega izbranega osebnega zdravnika, in zdravnik v okviru nujne medicinske pomoči, kadar gre za obravnavo nujnega stanja.

Zdravila na recept z zaščitenim (lastniškim) imenom

Zdravila, ki jih potrebujete za zdravljenje in so razvrščena na liste zdravil, lahko zdravnik predpiše na zeleni recept z zaščitenim (lastniškim) imenom. Račun zanje krije deloma ali v celoti obvezno zdravstveno zavarovanje. Če imate sklenjeno dopolnilno zdravstveno zavarovanje, krije le-to razliko do polne cene zdravila. Zdravnik vas bo ob predpisu vsakega zdravila seznanil s pravilnim jemanjem in morebitnimi težavami, ki se lahko pojavijo ob pričetku jemanja. Zlasti če prejimate več zdravil, vam bo napisal tudi natančen seznam vseh zdravil in navdilo, kako jih je potrebno jemati.

Zdravila na recept s splošnim (nezaščitenim) imenom

Zdravnik vam lahko predpiše na recept zdravilo s splošnim (nezaščitenim) imenom. Vsa zdravila, ki imajo isto splošno ime, imajo isti učinek. Pomembno je, da zaradi lastne varnosti, hkrati ne uporabljate dveh zdravil z enakim nezaščitenim imenom, ki se razlikujeta le v lastniškem imenu. Splošno ime zdravila je vedno napisano na vsakem omotu (škaticli) zdravila pod lastniškim imenom. Ob prejemu vsakega

novega zdravila, ki ga še ne poznate, se o uporabi natančno posvetujte s farmacevtom v lekarni in se prepričajte, da zdravila z isto učinkovino še nimate doma. Če ste v dvomih, vzemite škatlico zdravila in se ponovno prepričajte v najbližji lekarni. V primeru predpisa zdravila s splošnim imenom vam farmacevt v lekarni izda najcenejše razvrščeno zdravilo, ki je na trgu. V kolikor bi želeli drugo zdravilo z višjo ceno, morate doplačati razliko nad najcenejšim razvrščenim zdravilom, ki je na trgu.

Zdravila na obnovljivi recept

S 1.1.2009 je bil uveden obnovljivi recept za zdravila, ki so izdana v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja. Sprva je predviden le za hormonsko kontracepcijo. Zavarovankam, ki nimajo posebnih zdravstvenih težav, ga lahko predpiše izbrani ginekolog. Sčasoma pa se bo predpis postopno širil tudi na nekatera druga terapevtska področja.

Obnovljivi recept je zeleni recept, na katerem zdravnik doda navdilo lekarniškem farmacevtu o izdaji zdravila za daljše obdobje. Izbrani zdravnik vas bo posebej obvestil o možnosti predpisa zdravila za daljši čas in vas kot doslej opozoril na morebitne neželene učinke predpisanega zdravila in o ustreznem ravnanju, če se pojavijo. Na en obnovljivi recept je mogoče izdati največ štiri izdaje, enkratna izdaja pa ne sme presegati količine, ki zadostuje za obdobje treh mesecev. Zdravnik mora na obnovljivem receptu označiti "repetatur" ali "ponovi", hkrati pa mora s številko in besedo označiti število zelenih ponovitev - v primeru štirih izdaj je to trikrat. Obnovljivi recept velja le za obdobje enega leta od predpisa zdravila. Po tem obdobju boste morali ponovno k zdravniku, tudi če na obnovljivi recept ni bila izdana celotna količina. V skladu s Pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja morate prvo količino zdravila dvigniti v roku enega meseca od predpisa zdravila. Zavarovana oseba, ki ji je zdravnik predpisal obnovljivi recept, izbere lekarno, v kateri bo izbrala prvo in tudi vse ostale ponovitve izdaje zdravila.

Farmacevt ob prvi izdaji obdrži recept v lekarni. Ob zadnji izdaji vas bo farmacevt opozoril, da se je veljavnost obnovljivega recepta iztekla in da morate obiskati zdravnika, če želite zdravilo prejemanje dalje. Farmacevt vam bo tako kot pri ostalih zdravilih svetoval in vas seznanil s pravilno in varno uporabo zdravila. V kolikor bi se zgodilo, da bi vam v obdobju veljavnosti recepta zdravnik zamenjal zdravilo, morate zdravilo na novem receptu dvigniti v isti lekarni. S tem obvestite lekarniškega farmacevta,

da se prvotni obnovljivi recept predčasno zaključi. Vzoredno dvigovanje dveh vrst zdravil pomeni zlorabo, hkrati jemanje dveh različnih zdravil pa bi lahko resno ogrozilo vaše zdravstveno stanje.

Z uvedbo obnovljivega recepta želimo predvsem razbremeniti zdravnika v tistih primerih, ko je potreben le predpis recepta brez pregleda. Seveda želimo tudi vam prihraniti čas in odvečno pot. K zdravniku se boste vračali le v primeru morebitnih novih zdravstvenih težav in seveda po preteku veljavnosti obnovljivega recepta.

Najvišja priznana vrednost

Za nekatere skupine zdravil, ki jih krije obvezno zdravstveno zavarovanje, je določena najvišja priznana vrednost. To pomeni, da krije obvezno oziroma dopolnilno zdravstveno zavarovanje le zdravila, ki so cenovno v okviru najvišje priznane vrednosti, ki jo določi ZZS, za ostala pa je potrebno doplačati razliko v ceni. Če vam zdravnik želi predpisati zdravilo, ki ga je potrebno doplačati, potrebuje vaše soglasje. Morda tudi sami želite prejemanje zdravilo, ki ga že dobro poznate in ga ne želite zamenjati, čeprav ga je potrebno doplačati. Če pa takšnega zdravila ne želite, je najprimerneje, da ga takoj zavrnete. Zdravnik vam bo predpisal enakovredno zdravilo brez doplačila. V lekarni vam lahko farmacevt zdravilo, za katerega je potrebno doplačilo, zamenja z zdravilom brez doplačila. To ni mogoče v vseh primerih temveč le, kadar gre za zdravilo, ki je priznано kot medsebojno zamenljivo (enakovredno). Zato je najprimerneje, da se o tem dogovorite z zdravnikom.

Omejitve predpisovanja

Nekatera zdravila imajo ob bistveno višji ceni glede na že poznana zdravila le omejene terapevtske prednosti. Ker jih kljub temu želimo omogočiti vsem bolnikom, ki jih neobhodno potrebujejo, je ZZS uvedel strokovne omejitve predpisovanja. To pomeni, da jih je mogoče predpisati v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, torej na zeleni recept, le v določenih primerih. Vsi zdravniki, ki priporočajo ali predpisujejo zdravila v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, tako specialisti kliničnih strok kot zdravniki splošne oziroma družinske medicine, so dolžni te omejitve upoštevati. Omejitve so raznovrstne. Nekatera zdravila sme zdravnik predpisati le osebam z visoko stopnjo ogroženosti za bolezni srca in ožilja.

Skupaj za zdravo prihodnost.
Solidarnost je pot – zdravje je cilj.

Druga sme zdravnik predpisati le v primeru, ko ima prvotno izbrano zdravilo stranske učinke, tretja so namenjena le otrokom itd. Če boste zdravilo želeli kljub omejitvi, vam ga bo zdravnik predpisal na beli recept. O posameznih omejitvah predpisovanja boste izvedeli več na spletnih straneh ZZS: <http://www.zzs.si> (poglavje Zdravila).

Zdravila na beli recept

Beli, samoplačniški recept, boste prejeli v naslednjih primerih:

- če obiščete t.i. samoplačniško ambulanto, ki nima koncesije za delo v okviru javne zdravstvene službe;
- če zdravnik predpiše zdravilo, ki ni razvrščeno na listo zdravil;
- če vam zdravnik predpiše zdravilo, razvrščeno na listo, vendar niso izpolnjeni pogoji omejitve predpisovanja;
- če ste recepte ali zdravila izgubili ali pa ste jih pozabili doma ob odhodu na dopust;
- če ste obiskali službo za nujno medicinsko pomoč, vendar ni šlo za nujno stanje;
- če morate po zdravilo v tujino.

Za zdravila, predpisana na beli recept, ne morete uveljavljati povračila stroškov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. To je mogoče le izjemoma, kadar gre za zdravila za zdravljenje hude bolezni, ki jih ni mogoče dobiti v Sloveniji in nimajo primerne zamenjave. Osebni zdravnik ne more 'prepisati' zdravila z belega recepta na zeleni recept. Za tveganje plačil za zdravila na bele recepte je mogoče skleniti nadstandardno zdravstveno zavarovanje.

Izdajanje zdravil v lekarni

Zdravila na recept lahko dvignemo v katerikoli lekarni v Sloveniji, ki ima pogodbo z ZZS. Vsako zdravilo, ki pride v lekarno, je kakovostno, varno in učinkovito, kar zagotavljajo proizvajalci zdravil in Javna agencija RS za zdravila in

medicinske pripomočke. Farmacevt vas bo ob izdaji zdravila poučil o pravilnem jemanju zdravil. Lahko vam bo svetoval, kako najprimerneje razporediti jemanje zdravil glede na vaš način življenja in obroke hrane. Nanj se lahko obrnete tudi za nasvet, kako jemati zdravila in prehranske dodatke, ki ste jih kupili v lekarni brez recepta. Od maja 2006 dalje se vsa zdravila, ki ste jih v zadnjem letu prejeli iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja, zapišejo tudi na čip vaše kartice zdravstvenega zavarovanja, in sicer potem ko boste kartico potrdili na samopostrežnem terminalu, z nacionalno uvedbo neposrednega (on-line) dostopa do konca leta 2009 pa bodo ti podatki vidni pooblaščenemu zdravniku in farmacevtu neposredno preko varne računalniške povezave. Na ta način želimo v postopkih zdravljenja z zdravili zagotoviti visoko varnost bolnikov, ki zaradi sodobnih terapevtskih pristopov uporabljajo vedno več zdravil, in obenem zagotoviti pooblaščenim zdravnikom in farmacevtom pomembne informacije za kakovostno predpisovanje in izdajanje zdravil.

Zdravila brez recepta

Zdravila brez recepta so namenjena lažšanju težav, ki jih že poznate in ne zahtevajo zdravniškega pregleda. Takšne težave so nenadne ali kronične bolečine, blage alergije, prehladna obolenja, blage želodčne težave in podobno. Tako si lahko prihranite obisk pri zdravniku. Farmacevt vam bo pomagal, da boste glede na vaše težave in morebitna zdravila, ki jih že prejimate, našli najprimernejšo rešitev.

Zdravila za potovanja

Zdravnik sme predpisati zdravila na zeleni recept le za bolezn ali motnje, ki jih odkrije ob pregledu bolnika. Za morebitne zdravstvene težave, ki bi se lahko pojavile na počitnicah oz. na potovanju, ne sme vnaprej predpisati zdravil na zeleni recept. V primeru pojava zdravstvenih težav na dopustu se je potrebno obrniti na tamkajšnjo zdravstveno službo. ZZS omogoča enostavno in brezplačno ureditev obveznega zdravstvenega zavarovanja za tujino. Če se odpravite na področja, kjer obstaja nevarnost hudih nalezljivih bolezn, se obrnite na Inštitut za varovanje zdravja v Ljubljani oziroma na področni Zavod za zdravstveno varstvo iz vaše regije,

kjer boste dobili vse potrebne informacije in vas bodo, če bo potrebno, tudi cepili. Prav tako vam bodo lahko predpisali vsa zdravila, ki jih boste potrebovali za preprečevanje nalezljivih bolezn. Ta zdravila bodo predpisana na beli recept.

Sodelovanje pri zdravljenju

Vaše zdravljenje bo potekalo uspešneje, če boste pri zdravljenju dobro sodelovali. Pri jemanju zdravil skrbno preberite **navodila o uporabi zdravila**, ki so priložena vsaki škatlici in upoštevajte napotke, ki jih prejmete od zdravnika ob predpisu in od farmacevta ob vročitvi zdravila v lekarni.

Nekaj nasvetov, ki vam bodo v pomoč:

- Vodite natančen **seznam vseh zdravil** tudi tistih, ki jih vzamete le občasno, npr. proti bolečinam, za spanje, za živce, za vodo itd. Uporabite lahko obrazec »Moj seznam zdravil«, ki ga je za ta namen izdelal ZZS. Pokažite ga ob vsakem pregledu pri zdravniku, zato imejte en izvod seznama tudi vedno pri sebi. Če se vam kaj zgodi, lahko na osnovi tega seznama zdravnik sklepa na vaše bolezni, kar je v nujnih stanjih lahko zdravniku v veliko pomoč. Če bo potrebno, vam bosta pri pripravi seznama zdravil pomagala tudi zdravnik ali farmacevt.
- Podatki kažejo, da v Sloveniji ne porabimo - torej slej ko prej zavržemo - za 6 milijonov evrov zdravil v enem letu. Zato je najbolje, da imate ob vsakem obisku zdravnika **napisano količino zdravil, ki jih imate še doma**. Ker so zdravila pakirana v različno velika pakiranja, se lahko doma naberejo zaloge neporabljenih zdravil, medtem ko drugih nenehno zmanjkuje. Le natančno vodenje seznama in količin vam bo zagotavljalo, da ne bo prišlo do podvojenega predpisa zdravil ali celo do predpisa zdravil, ki nikakor ne sodijo skupaj.
- Če zdravnik predpiše več zdravil hkrati, je smiselno, da pričnete jemati sprva le eno zdravilo in šele čez nekaj dni naslednje. Tako boste lažje ugotovili morebitne stranske učinke posameznega zdravila. To seveda ne velja za primere, ko je potrebno takojšnje odločno zdravljenje, kar vam bo zdravnik jasno povedal.
- Če se iz kakršnegakoli razloga odločite, da ne boste več jemali enega ali več zdravil, ste to dolžni povedati zdravniku. Če zdravilo slabo prenašate, bo zdravnik skušal predpisati

drugo primerno zdravilo. Če se izkaže, da zdravilo ni bilo nujno, ga zdravnik ne bo več predpisoval. S preudarnim ravnanjem z zdravili boste pomembno prispevali k uspešnemu poteku zdravljenja. Odgovornost za lastno zdravje nosi v veliki meri tudi vsak posameznik! Za podrobnejše informacije povprašajte vašega zdravnika ali farmacevta, območne enote ZZS, Ministrstvo za zdravje ali Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke.

Dodatne informacije:

- pooblaščen uradne osebe na izpostavah, območnih enotah in Direkciji ZZS,
- avtomatski telefonski odzivnik ZZS na tel. št. **01/30 77 300**,
- spletna stran **http://www.zzs.si**,
- ZZS območna enota Celje, tel. št. 03/42 02 000,
- ZZS območna enota Koper, tel. št. 05/66 87 200,
- ZZS območna enota Krško, tel. št. 07/49 02 490,
- ZZS območna enota Kranj, tel. št. 04/23 70 100,
- ZZS območna enota Ljubljana, tel. št. 01/30 77 200,
- ZZS območna enota Maribor, tel. št. 02/29 09 300,
- ZZS območna enota Murska Sobota, tel. št. 02/53 61 550,
- ZZS območna enota Nova Gorica, tel. št. 05/33 81 000,
- ZZS območna enota Novo mesto, tel. št. 07/39 33 500,
- ZZS območna enota Ravne na Koroškem, tel. št. 02/82 10 100.

Pravne podlage, ki opredeljujejo pravico do zdravil na recept:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS št. 72/2006 - ZZVZ-UPB-3, 76/2008),
- Zakon o zdravilih (Uradni list RS št. 31/2006, 45/2008),
- Zakon o lekarniški dejavnosti (Uradni list RS št. 9/1992, 13/1993, 38/1999, 86/2002, 2/2004),
- Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS št. 30/2003, 35/2003, 78/2003, 84/2004, 44/2005, 86/2006, 90/2006, 64/2007, 33/2008, 71/2008),
- Pravilnik o razvrščanju, predpisovanju in izdajanju zdravil za uporabo v humani medicini (Uradni list RS, št. 86, 2008, 91/2008),
- Sklep o kriterijih za razvrščanje zdravil na liste (Uradni list št. 78/2003),
- Pravilnik o postopku razvrščanja zdravil na liste (Uradni list RS št. 106/2001).

Pravica do zdravil na recept

Izdal in založil: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Miklošičeva cesta 24, Ljubljana.
Oblikovanje: Studio 3s d.o.o., tisk: Mond Grafika, d.o.o., Ljubljana, december 2008.

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije
www.zzs.si

